

Bekerítésben tevékenykedő gépesített lövész hadosztály hadtápbiztosításának néhány sajátos vonása

Csabai György százados

Az elmúlt háborúk során gyakran fordult elő, hogy az egyik fél a másik megsemmisítésére gyakran alkalmazta többek között a bekerítést, majd a részenkénti megsemmisítést. Valószínű, hogy ez így lesz az elkövetkezendő háborúban, ha azt az agresszív imperialista köröknek sikerül kirobbantaniuk.

Jól ismert az olvasó előtt, hogy a hadtörténelem a bekerítés klasszikus példájának a cannaei csatát tekinti. Az időszámítás előtt 216-ban lezajlott ütközet előtt Hannibál hallatlan nehézségek árán „átkelt” az Alpokon, betört Itália északi részébe és ötvenezer katonájával súlyos vereséget mért a rómaiakra, akiket Terentius Varro consul vezetett, és létszámuk elérte a nyolcvanezer főt.

A későbbi korok háborúiban, évszázadunkban például első, de különösen a második világháború történetében is több példát találhatunk olyan esetekre, amikor szovjet egységek, – magasabbegységek, sőt – seregtettek sikeresen folytattak harctevékenységeket bekerítésben, és eredményesen kitörést hajtottak végre.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a bekerítést korántsem szabad minden esetben katasztrófának tekinteni. Hiszen a csapatok megnövekedett csapásmérő képessége, tüzerje, mozgékonyága és légvédelmi oltalmazottsága lehetővé teszik, hogy ellenálljanak a bekerítésben, megtartsák a kedvező terepszakaszokat, megakadályozzák a saját csapatok szétagolását és a védelem arcvonalának összeszűkítését.

Napjainkban az „ellenség” bekerítését a nyugati hadseregekben az elmúlt évek gyakorlatain tervezték. A vezető NATO-szakemberek és katonai teoretikusok nézetei szerint a bekerítést lehetségesnek tartják atomfegyver alkalmazásával és atomfegyver alkalmazása nélkül megvívott hadműveletekben, harcokban. Elsősorban a főcsoportosítás bekerítését tartják fontosnak.

Felvetődhet az olvasóban a kérdés, hogy a korszerű összefegyvernemi harcban mikor és hogyan jöhet létre a bekerítés? Erről érvényben levő harcászati szabályzatunk a következőket írja: „A bekerítés védelemben visszavonulás közben jöhet létre, ha az erőfölényben támadó ellenség csapataink szárnyába és hátába került és lezárt minden mozgási utat.”

A fontosabb hadtápbiztosítási feladatok a fentiekből fakadnak. Ezért a *bekerítésben harcoló gl. hadosztály hadtápbiztosítására* – nézetünk szerint – az

alábbi tényezők gyakorolbatnak döntő hatást: a bekerítést megelőző harctevékenységek jellege, körülményei, a terep sajátosságai, műszaki berendezései, a csapatok által elfoglalt terület kiterjedtsége, valamint a meglévő hadtáp erők és eszközök.

Abban az esetben, ha a bekerítés veszélye felmerül és elkerülhetetlenné válik, akkor azonnal szükséges:

- a fogyasztási normákat szigorúan meghatározni (korlátozni);
- a harc folytatásához szükséges anyagi eszközkészleteket megalakítani, elsősorban rakéta, lőszer, üzem- és műszaki harcanyagok vonatkozásában, valamint a tartalékot létrehozni (szállítógépkocsikból, lőszerrel, üzemanyaggal felmálházva. A tartalék jelentőségéről az 1. Belorusz Front hadtápfőnöke azt írja: „ha a hadtápfőnöknek nincs szállítógépkocsikból állandó tartaléka, már nem is hadtápfőnök, hanem az arcvonalban növekvő nehézségek tehetetlen szemlélője”);
- a hadsereg ellátó dandárától az anyagi eszközöket közvetlenül (a hadosztályt megkerülve) a csapatokhoz szállítani;
- a sebesültek, a betegek és a felesleges anyagok hátraszállításának meggyorsítása valamennyi rendelkezésre álló szállító és kiürítő eszköz komplex igénybevételével, hiszen ezáltal az összes segélyhelyek leterhelése enyhül;
- a hadtáp élet-, működő- és teljesítőképességének megőzésére, fenntartására, fokozására, a műszaki munkálatok és az álcázás továbbfejlesztésére intézkedéseket foganatosítani;
- a bekerítésben maradó hadtáp egységek és alegységek összevonása, azok vezetésének centralizálása és telepítésük (elhelyezésük) vonatkozásában pedig maximálisan közelíteni kell őket a csapatok harcrendjéhez.

A bekerítésben harcoló gl. hadosztály „behatárolt” területén (közel 500–600 km²) a hadtáp egységeket, alegységeket a következők figyelembevételével célszerű elhelyezni (telepíteni):

a) a zászlóaljak hadtáp alegységeit a zászlóaljak védőkörleteiben vagy azok mögött maximálisan 2 km-es távolságra;

b) az ezredek hadtáp alegységeit a második lépcsők (tartalékok) közelében, a harcrendektől 5–12 km-re;

c) a hadosztály hadtáp egységeket a kiválasztott körletekbe, melyek legyenek az ellenséges harckocsik számára nehezen megközelíthetők és a harcrendtől 10–15 km-re helyezkedjenek el. Ugyanakkor ne essenek az ellenséges támadás fő irányába és a saját védelmi tevékenység középpontjába.

A hadtáp felépítése vonatkozásában a fentiekben túl specifikumnak lehet tekinteni, hogy az egyes hadtáp egységek megosztottan két körletbe helyezhetők el (telepíthetők) úgy, hogy az önálló egészségügyi zászlóalj és a hadseregtől megerősítésül kapott önálló egészségügyi osztag is más-más körletben települjön, az élet- és munkaképesség megóvása érdekében a körkörös védelem és műszaki akadályok kerüljenek kiépítésre, berendezésre.

Az után- és hátraszállítási utak céljára elsősorban az előkészített és meglévő úthálózatot lehet igénybevenni. Előnyös, ha a meglévő után- és hátraszállítási útvonalak „sugaras” irányúak, hiszen ilyen esetekben rövidebb az anyagi eszközök után- és a sebesültek hátraszállítási időtartama. Az útvonalak hossza összességében elérheti az 50–80 kilométert is.

Az után- és hátraszállítási útvonalakon a helyi lakosság és az „idegenek” közlekedését szabályozni, illetve meg kell tiltani.

Az *anyagi biztosításra* jellemző, hogy a várható fogyasztás mértékét szinte lehetetlen teljes mértékben meghatározni. Az viszont megítélhető, hogy a fogyasztás túlnyomó részét *a lőszeres és a műszaki anyagok teszik ki*. Minden egyes napra az anyagi eszközök *gazdaságos felhasználását szigorúan szabályozni* kell.

A Nagy Honvédő Háború és a gyakorlatok tapasztalatai alapján a bekerítésben naponta a következő fogyasztási normákkal számolhatunk:

a) *lőszerből:*

- tü., sv., av., pct.	0,6 ja.
- hk.	0,8 ja.
- légvédelmi	1,0 ja.
- rak. pct.	0,5 ja.

b) *Üzemanyagból:*

- benzin	0,15 ja.
- gázolaj	0,2 ja.

c) *élelmiszerből:*

1,0 ja.
(csökkentett norma)

Így a fogyasztás a 720–750 *tonnát* is elérheti. A fenti számokból is érezhető, hogy különösen szükséges a napi lőszerfelhasználási norma szigorú, takarékos meghatározása, az élelmiszerek és a helyszínen talált (zsákmányolt) anyagi eszközök felhasználásának központosított engedélyezése.

Ezek az általánostól eltérő, úgynevezett „drákói”, azaz drasztikus intézkedések maguk után vonják az anyagi eszközök szigorúan pontos nyilvántartását, elszámolását.

A *bekerítésben harcoló csapatok anyagi eszközökkel való utánpótlása légi úton történhet* – a hadosztályparancsnok hadtáphelyettes igénylésének lehetőség szerinti figyelembevételével. A repülőeszközök, így a helikopterek és repülőgépek fogadására leszállóhelyeket kell berendezni.

A ledobott anyagi eszközök összegyűjtését és elszállítását pedig előre szükséges megszervezni.

A teljesebb körű és időbeni anyagi biztosítás érdekében fel lehet használni a bekerített fellelhető, felhasználható és fogyasztható helyszíni anyagi eszközöket, az ipari – elsősorban élelmiszerfeldolgozó – a termelő és szolgáltató üzemek raktáron levő vagy frissen gyártott termékeit.

A hadosztály raktárakból az anyagi eszközöket a harcoló zászlóaljokhoz kell szállítani – kihagyva (megkerülve) az ezredraktárakat rendszerint éjjel és kisebb szállító oszlopok igénybevételével. A szállító oszlopok kísérésére, oltalmazására kiemelt figyelmet kell fordítani, mert azok az ellenséges légiere és a diverziós csoportok „kedvelt” célpontját képezhetik.

Az *egészségügyi biztosítás feladatai* teljesítésére igen bonyolult és feszített helyzetben kerülhet sor. Mindezek hatását fokozza, hogy a napi egészségügyi veszteség elérheti a 10–12⁰/₀-ot, esetenként a 15⁰/₀-ot is. A sérültek és betegek kis része az ellátás, kezelés elvégzése után visszatérhet alegységéhez, míg a többiek a ZSH-en ESH-en és helyszíni objektumokba kerülnek „fektetésre”.

A HSH-en és az ESH-en az egészségügyi segély mérvét rendszerint kibővítik. A sérültek kiürítését ez esetben közvetlenül a ZSH-ról – megkerülve az ESH-t – végezhetik el.

Bekerítésben érvényesnek kell tekinteni azt az elvet, amely szerint *az ESH-eket a bovatartozástól függetlenül lehet a szükség szerint alkalmazni*. A sérültek fektetésére és ellátására a bekerített területeken levő egészségügyi intézeteket (kórházakat, szanatóriumokat, üdülőket stb.) igénybe lehet venni – a közvetlen őrs- védelem megszervezése után.

A sebesültek elszállítása a bekerítésből helikoptereken (repülőgépeken) történhet. Erre a célra minden esetben igénybe kell venni a visszatérő repülőeszközöket is.

A *hadtápvezetés* csak szigorúan a hadosztályparancsnok hadtáphelyettes kezében centralizálva valósítható meg, a vezetékes, a mozgó híradóeszközök igénybevételével és a személyes közlésekkel.

Előfordulhat, hogy a hadosztály, a hadtápjá nélkül kerül bekerítésre, ilyen esetben a hadosztályparancsnok hadtáphelyettes a hadtáp alegységekből köteles a *bekerített csapatok hadtápját összevonni*, a vezetéssel pedig valakit megbízni.

A csapat és hadtápvezetés vegye figyelembe, hogy a bekerítésben tevékenykedő csapatok minden oldalú és megszakítás nélküli hadtápbiztosítása valamennyi hadtáp katonától számtalan esetben óriási erőfeszítést és igénybevételt követel. Hiszen a harcoló katonák lőszerrel meleg étellel és más, a harchoz és az élethez elengedhetetlenül szükséges anyagokkal való ellátása, a sérültek egészségügyi segélyben részesítése, kezelése, végszükség esetén pedig előljárói parancsra, vagy anélkül a „csatasorba” állásuk nagy önfeláldozást, állhatatosságot igényel.

A bekerítésben, ha fennáll az egységek egymástól való elvágásának lehetősége, akkor a hadosztályparancsnok hadtáphelyettes azonnal indítson útba az egységekhez egy-két sebész brigádöt, és szállítóalegységet (néhány gépkocsit, rajt, vagy szakaszt) lőszerrel és a hadtáp alegységeket a harcrend „közepén” helyezze el. Ezáltal – bár csökkentett mértékben – biztosítható a hadtápnak az ellenséges csapások ellenére az élet-, működő- és túlélőképessége.

A bekerítésből való kitörés előtt az egységeket el kell látni a harchoz a lehetőségek függvényében szükséges anyagi eszközökkel.

Szükség esetén az egyes ezredek készleteit újra el lehet és kell osztani a helyzetbe igazodó mértékben, mennyiségben.

A kitörés megkezdése előtt korlátozni kell a hadtáp híradó eszközök forgalmazását.

A bekerítésből történő kitörés esetén megítélésünk szerint a kitörés kezdő pillanatának az áttörés megkezdését tekintjük. A bekerítés arcvonalának áttörése után a főerők mögött, a gl. ho. parancsnok által meghatározott helyen gyorsan és szervezetteren – a követési távolságok betartása nélkül – hagyják el a résen a hadtáp egységek és alegységek a gyűrű belső területét.

Az egészségügyi erők egy része, a szükséges általános rendeltetésű szállítóeszközökkel – melyek feladata a keletkező sérültek szállítása – a főerők után „menetel”-nek.

Az ESH-ek ilyenkor csak kizárólagos esetekben települhetnek.

Jól ismert, hogy az MN csapatai, így a hadtáp is csak a katonai felső vezetés határozott utasítására 1981-es esztendő végén, az 1982-es esztendő elején kezdte

meg a védelmi hadművelet, harc kérdéseinek, így azok hadtápbiztosításának is a részletes feldolgozását.

Mivel a bekerítés rendszerint védelemben esetleg visszavonulás közben jöhet létre, ezért ebben az irányban e „ritkán művelt és parlagon heverő” kérdést szerettem volna szakszempontról, a teljesség igényére való törekvés nélkül megvilágítani, ezáltal a teljesebb körű feldolgozáshoz szerényen hozzájárulni.

Igyekeztem rámutatni, hogy a bekerítésben harcoló csapatok minden oldalú, időbeni és megszakítás nélküli, sajátos hadtápbiztosítása jelentős mértékben hozzájárul a bekerített csapatok elé állított feladatok teljesítéséhez, a harctevékenységek folytatásához.